

Utrikesförvaltningens handlingsplan
för feministisk utrikespolitik 2015–2018
med fokusområden för år 2017

Sammanfattning

Fler har det bättre i dag. Men jämställdhet är fortfarande en vision – inte verklighet.

Sveriges feministiska regering vill förverkliga visionen. Jämställdhet är ett mål i sig, men också en förutsättning för att nå andra övergripande mål som fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Därför ska arbetet för jämställdhet och mänskliga rättigheter fortsätta med oförminskad kraft.

Men vi tar också ett steg till.

Som första land i världen ska Sverige bedriva en feministisk utrikespolitik.

Drygt två decennier efter kvinnokonferensen i Peking 1995 är åtagandena långt ifrån uppfyllda. Otaliga kvinnor och flickor upplever fortfarande en skriande brist på rättigheter, representation och resurser.

Den feministiska utrikespolitiken ska bidra till konkreta resultat som stärker såväl jämställdheten som alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Arbetet ska ske genom att hela utrikespolitiken – inte minst arbetet för fred och säkerhet – omsätter ett systematiskt jämställdhetsperspektiv byggt på kunskap och analys.

Den här handlingsplanen anger riktningen för utrikesförvaltningens arbete med den feministiska utrikespolitiken med hjälp av sex långsiktiga mål. Målen är breda för att motsvara utmaningarna, täcka hela den globala agendan och göra det möjligt att samverka med utrikespolitikens olika verktyg. Det gör att utrikesförvaltningen kan arbeta för alla kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, inklusive genom att motverka alla former av våld och diskriminering som begränsar deras handlingsutrymme.

Planen anger också hur arbetet ska bedrivas vad gäller både utgångspunkter, verktyg och aktörer. Vidare framhålls vikten av att involvera män och pojkar i förändringsarbetet för jämställdhet.

Handlingsplanen är en del av utrikesförvaltningens verksamhetsplan, vilket gör att den uppdateras och följs upp varje år. På det sättet underlättar vi genomförandet och borgar för resultat i utrikes-, säkerhets-, utvecklings-, främjande- och handelspolitiken, inklusive i förverkligandet av de globala utvecklingsmålen. Årligheten gör det möjligt att lära av erfarenheter och nya data, dra nytta av löpande samråd och synliggöra fler utmaningar.

Under 2017 läggs ett särskilt fokus på att stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor på flykt och i migration, verka för icke-diskriminerande lagstiftning på det ekonomiska området och bekämpa våld i nära relationer. Kvinnors och flickors möjligheter att vara aktörer betonas också, inom ramen för bland annat konfliktförebyggande och i arbetet mot det krympande demokratiska utrymmet. Utrikesförvaltningen kommer även att fortsätta att vara drivande i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och under året intensifiera ansträngningarna för de sexuella och reproduktiva rättigheterna för alla. Utöver detta fortsätter arbetet med 2016 års fokusområden, liksom med övriga processer som bidrar till de övergripande målen. Dessutom införlivas även ett mål för utrikesförvaltningens interna arbete med att stödja och manifestera den feministiska utrikespolitiken.

Med detta breda, djupa och systematiska arbete ska den feministiska utrikespolitiken fortsätta att utvecklas och nå resultat som stärker alla kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser.

Innehåll

Förord	3
1. Mål 2015–2018 och fokus för arbetet 2017	4
A. Indikativa åtgärder för arbetet med fokusområdena	5
Fokus 1 Stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor på flykt och i migration	5
Fokus 2 Bekämpa våldet mot kvinnor och flickor i nära relationer	5
Fokus 3 Främja kvinnors och flickors roll i att förebygga konflikt och våldsbejakande extremism	6
Fokus 4 Främja kvinnors och flickors aktörskap som strategi mot det krympande demokratiska utrymmet, politiskt våld och kvinnors och flickors dubbla utsatthet	6
Fokus 5 Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och inflytande genom att verka för icke-diskriminerande lagstiftning	7
Fokus 6 Intensifiera arbetet för de sexuella och reproduktiva rättigheterna för alla	7
B. Indikativa åtgärder för utrikesförvaltningens interna arbete	8
2. Utgångspunkter och förhållningssätt	9
2.1 Övergripande	9
2.2 Internationella utgångspunkter och EU-utgångspunkter	9
2.3 Nationella utgångspunkter	10
2.4 Förhållningssättet och kärnan i den feministiska utrikespolitiken	10
3. Aktörer	11
3.1 Övergripande	11
3.2 Sverige	11
3.3 EU och Norden	11
3.4 Närområdet, andra ländergrupper och globalt	12
3.5 Multilaterala och globala aktörer	12
3.6 Bilaterala aktörer	12
4. Verktyg och metoder	13
4.1 Övergripande	13
4.2 Analys och informationsinhämtning	13
4.3 Ansvarsutkrävande arbete	14
4.4 Agendasättande, arrangemang, delegationer och besök	14
4.5 Alliansbyggande, plattformar, vängrupper	15
4.6 Dialog för påverkan och informationsinhämtning	15
4.7 Främjande och kompetensutveckling	15
4.8 Förhandlingar, uppföljningsmekanismer och översyner	16
4.9 Rutiner för bidragshantering, möten, rapportering mm	16
4.10 Tjänster i internationella organisationer, institutioner och fredsfrämjande insatser	16
5. Ansvarsfördelning, styrning och stöd för utrikesförvaltningens arbete	17
5.1 Ansvarsfördelning och styrning	17
5.2 Kommunikationsarbete	17
5.3 Vägledning, kompetensutveckling och internt erfarenhetsutbyte	18

Förord

Sveriges feministiska regering har som mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina samhällen och liv. Detta är en målsättning i sig. Men det är också en förutsättning för att nå regeringens andra övergripande mål, som i utrikespolitiken är fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Världen har gjort framsteg när det gäller jämställdhet. Andelen kvinnor i parlamenten ökar. Fler flickor går i skolan. Men vi ser också tydliga exempel på bakslag som ytterligare undergräver åtagandena från kvinnokonferensen i Peking 1995. Resultatet är att våld, förtryck och systematisk underordning fortsätter att präglade vardagen för otaliga kvinnor och flickor.

Sverige vill få ett slut på denna diskriminering.

Vi gör det genom att vara en ledande förkämpe för jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Och vi gör det genom att – som första land i världen – bedriva en feministisk utrikespolitik.

Den feministiska utrikespolitiken innebär att vi tar ett steg till. Hela utrikespolitiken, inklusive arbetet för fred och säkerhet, ska omsätta ett systematiskt jämställdhetsperspektiv. På det sättet kan vi bidra till konkreta framsteg. Och på det sättet blir vi den globalt starkaste rösten för jämställdhet och för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

En grundbult i arbetet är kunskap. Därför behöver vi samla in rättvisande data och göra analyser som belyser jämställdhet och makt. Analyserna ska vara intersektionella för att ta hänsyn till att kvinnor och flickor inte är enhetliga grupper utan har olika identiteter, inflytande, livsvillkor och behov.

Denna handlingsplan anger riktningen för arbetet med den feministiska utrikespolitiken. Mål och fokusområden tydliggör **vad** vi ska göra. Men det finns också en rad anvisningar om **hur** vi ska arbeta, inklusive att synliggöra kvinnor och flickor som aktörer och driva deras rätt och möjlighet att organisera sig och påverka. Medlemskapet i FN:s säkerhetsråd ger oss ännu en plattform för arbetet. Handlingsplanen är en del av utrikesförvaltningens verksamhetsplan. På det sättet underlättar vi genomförande och resultat i både utrikes-, säkerhets-, utvecklings-, främjande- och handelspolitiken. Erfarenheterna av det första året med handlingsplanen är mycket goda och vittnar om ett stort genomslag i utrikesförvaltningens arbetssätt. Det ger en solid grund för det fortsatta arbetet. Med årets fokusområden bygger vi vidare på dessa erfarenheter och på samråd med både svenska och internationella aktörer. Samtidigt fördjupar vi genomförandet av 2016 års fokusområden, fortsätter det breda arbetet med målen och lägger till ett nytt mål för det interna arbetet.

Med denna breddning, fördjupning och systematik fortsätter vi att utveckla den feministiska utrikespolitiken för att nå ytterligare resultat som stärker kvinnors och flickors rättigheter, resurser och representation.

Margot Wallström
Utrikesminister

Isabella Lövin
Minister för internationellt
utvecklingssamarbete och klimat

Ann Linde
EU- och handelsminister

1. Mål 2015–2018 och fokus för arbetet 2017

Målen nedan anger riktningen för den feministiska utrikespolitiken under 2015–2018. Målen är breda för att motsvara utmaningarna och göra det möjligt att arbeta holistiskt, med samverkande utrikespolitiska verktyg. Därmed ska arbetet bedrivas i linje med politiken för global utveckling, Agenda 2030 och andra nationella och internationella åtaganden. Från och med i år tillkommer också ett internt inriktat mål. Arbetet med målen ska ske i enlighet med avsnitt 2-5 om utgångspunkter, aktörer, verktyg och styrning, liksom med hjälp av fokusområden som lyfter fram särskilt angelägna problem. Fokusområdena för 2017 framgår nedan och följs i resten av avsnittet av ett urval indikativa åtgärder för arbetet med såväl fokusområdena som det nya interna målet.

A. Utrikesförvaltningen ska bidra till alla kvinnors och flickors:

1. Fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Fokus 2017: Stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor på flykt och i migration

2. Frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld

Fokus 2017 Bekämpa våldet mot kvinnor och flickor i nära relationer

3. Medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikt

Fokus 2017: Främja kvinnors och flickors roll i att förebygga konflikt

4. Politiska deltagande och inflytande inom alla samhällsområden

Fokus 2017: Främja kvinnors och flickors aktörskap som strategi mot det krympande demokratiska utrymmet och kvinnors och flickors dubbla utsatthet

5. Ekonomiska rättigheter och egenmakt

Fokus 2017: Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och inflytande genom att bland annat verka för icke-diskriminerande lagstiftning

6. Sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR)

Fokus 2017: Intensifiera arbetet för sexuella och reproduktiva rättigheter för alla

B. Utrikesförvaltningens interna arbete ska stödja och manifestera politiken

A. Indikativa åtgärder för arbetet med fokusområdena

Fokus 1 Stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor på flykt och i migration

- Utrikesförvaltningen ska verka för att relevanta aktörer kan **förebygga och hantera** kränkningar av de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten på ett sätt som beaktar kvinnors och flickors rätt till skydd.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att åtaganden från **toppmötena** om migrations-, flykting- och humanitära frågor, samt initiativet *Call to Action on Protection from Gender-based Violence in Emergencies*, bidrar till att kvinnor och flickor på flykt och i migration kan åtnjuta de mänskliga rättigheterna.
- Utrikesförvaltningen ska **uppmärksamma risken** att kvinnor och flickor på flykt och i migration utsätts för sexuellt och könsrelaterat våld, blir offer för **människohandel** för sexuella ändamål, och tvingas in i barn- och tvångsäktenskap och prostitution.
- Utrikesförvaltningen ska främja framtagande och användande av **köns- och åldersuppdelad statistik** av vikt för insatser för människor på flykt och i migration.
- Utrikesförvaltningen ska främja **ekonomisk egenmakt** samt tillgång till **hälsovård, vatten, sanitet och hygien** för kvinnor och flickor på flykt och i migration.
- Utrikesförvaltningen ska framhålla individen som rättighetsbärare och vikten av **registrering av barn**.

Fokus 2 Bekämpa våldet mot kvinnor och flickor i nära relationer

- Utrikesförvaltningen ska **motverka straffrihet** för våld i nära relationer, stärka rättsektorns roll och öka kvinnors och flickors tillgång till rättsväsendet.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att alla stater ansluter sig till och genomför **Istanbulkonventionen**.
- Utrikesförvaltningen ska bekämpa **normer** som kopplar ihop maskulinitet och våld och involvera män och pojkar i arbetet med att bekämpa våldet mot kvinnor och flickor i nära relationer.
- Utrikesförvaltningen ska lyfta sambandet mellan spridning av **små och lätta vapen** och våld mot kvinnor och flickor i nära relationer samt bistå vid genomförandet av statsparternas åtaganden under vapenhandelsfördraget **ATT** (*Arms Trade Treaty*).
- Utrikesförvaltningen ska framhålla behovet av att **rehabilitera soldater** för att motverka att postkonfliktfaser leder till ökat våld mot kvinnor och flickor i nära relationer.
- Utrikesförvaltningen ska **uppmärksamma våldet**, inklusive i samband med den internationella dagen mot våld mot kvinnor och inom ramen för EU-kommissionens särskilda satsning på att bekämpa våld mot kvinnor och flickor 2017.

Fokus 3 Främja kvinnors och flickors roll i att förebygga konflikt

- Utrikesförvaltningen ska under Sveriges medlemskap i **FN:s säkerhetsråd** driva på det konfliktförebyggande arbetet och genomförandet av säkerhetsrådsresolution 1325 och dess efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet.
- Utrikesförvaltningen ska bidra till att kvinnor och flickor inkluderas och att deras erfarenheter tillvaratas vid utformning av mekanismer och system för **tidig konfliktvarning** och vid konfliktanalyser. Jämställdhetsperspektivet ska även inkluderas i förebyggande insatser mot konflikt, radikaliserings och våldsbejakande extremism.
- Utrikesförvaltningen ska verka för ett jämställdhetsperspektiv på **nedrustnings-, ickespridnings och vapenkontrollområdet**. Kvinnliga aktörer ska ges utrymme i diskussioner, förhandlingar och framtagande av relevanta resolutioner och nyckeldokument, samt i uttolkning och genomförande av dessa.
- Utrikesförvaltningen ska bidra till kapacitetsutveckling av lokala myndigheter och institutioner som arbetar konfliktförebyggande och stödja framtagandet och genomförandet av **nationella handlingsplaner** för kvinnor, fred och säkerhet.
- Utrikesförvaltningen ska stödja kvinnoorganisationer och andra **civilsamhällesorganisationer** som arbetar med konfliktförebyggande, dialog och förtroendeskapande åtgärder.
- Utrikesförvaltningen ska stödja program för **ekonomisk återhämtning** som stärker kvinnors ekonomiska egenmakt i konflikt- och postkonfliktländer.

Fokus 4 Främja kvinnors och flickors aktörskap som strategi mot det krympande demokratiska utrymmet och kvinnors och flickors dubbla utsatthet

- Utrikesförvaltningen ska främja kvinnors och flickors deltagande och inflytande i **demokratiska politiska institutioner** och processer.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att staters **lagstiftning** tar hänsyn till **kvinnliga människorättsförsvares** särskilda utsatthet, till exempel i förhållande till frihet på nätet. Lagstiftning och andra åtgärder som begränsar civilsamhällesorganisationers handlingsutrymme ska aktivt motarbetas.
- Utrikesförvaltningen ska synliggöra, stödja och stärka kvinnliga människorättsförsvare, kvinnoorganisationer och andra aktörer som försvarar kvinnors och flickors mänskliga rättigheter.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta driva **yttrande- och åsiktsfrihet** genom att verka för stärkt säkerhet och skydd för kvinnliga journalister, människorättsförsvare, miljöförsvare, politiker och kulturarbetare, samt aktörer som försvarar kvinnors och flickors mänskliga rättigheter.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att **EU:s riktlinjer** utnyttjas för att uppmärksamma och försvara kvinnliga människorättsförsvare.
- Utrikesförvaltningen ska aktivt följa upp **Sidas uppdrag** gällande det krympande utrymmet för civilsamhällesorganisationer, journalister och kulturarbetare.

Fokus 5 Stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och inflytande genom att bland annat verka för icke-diskriminerande lagstiftning

- Utrikesförvaltningen ska öka kunskapen om hur diskriminerande **lagstiftning** påverkar kvinnors ekonomiska egenmakt.
- Utrikesförvaltningen ska inom ramen för **Global Deal** arbeta för att stärka kvinnors roll och rättigheter på arbetsmarknaden samt verka för kvinnors aktörskap i utformandet av dessa rättigheter.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att regelverken inom **EU:s inre marknad** bidrar till kvinnors ekonomiska egenmakt och inflytande.
- Utrikesförvaltningen ska verka för vikten av jämställdhetsanalyser i EU:s förhandlingar om **frihandelsavtal** med tredje land.
- Utrikesförvaltningen ska främja framtagandet och beaktandet av studier, utvärderingar och konsekvensanalyser om **handelns effekter** på kvinnors ekonomiska egenmakt.
- Utrikesförvaltningen ska främja ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara **offentliga upphandlingar** som ett styrmedel i arbetet för ekonomisk jämställdhet.

Fokus 6 Intensifiera arbetet för sexuella och reproduktiva rättigheter för alla

- Utrikesförvaltningen ska försvara de **sexuella rättigheterna** genom att motverka barn- och tvångsäktenskap, förebygga sexuella trakasserier och främja hbtq-personers rättigheter.
- Utrikesförvaltningen ska främja de sexuella och **reproduktiva rättigheterna** genom ökad tillgång till sex- och samlevnadsundervisning, preventivmedel och rådgivning, lagliga och säkra aborter, test och behandling av sexuellt överförbara sjukdomar samt till vatten, sanitet och hygien.
- Utrikesförvaltningen ska verka för att **EU och dess medlemsstater** står upp för sexuella och reproduktiva rättigheter och överenskomna rådsslutsatser på området.
- Utrikesförvaltningen ska intensifiera arbetet för **strategiska partnerskap** kring sexuella och reproduktiva rättigheter.
- Utrikesförvaltningen ska motverka **normer och attityder** som försvårar åtnjutandet av sexuella och reproduktiva rättigheter. Män och pojkar ska inkluderas i arbetet.
- Utrikesförvaltningen ska verka för **breddat finansiellt stöd** till verksamhet som stärker och försvarar de sexuella och reproduktiva rättigheterna för alla.

B. Indikativa åtgärder för utrikesförvaltningens interna arbete

- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att utveckla **verksamhetsplan och verksamhetsdialog** på ett sätt som underlättar styrning och uppföljning av arbetet med den feministiska utrikespolitiken.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att systematiskt jämställdhetsintegrera **riktlinjer och mallar** och se över behovet av nya verktyg till stöd för politiken och handlingsplanen.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att stärka jämställdhetsperspektivet i arbetet med **tillsättningar**, såväl i Stockholm som i fält, inklusive vad gäller lokalanställda. I detta ingår bland annat att öka andelen kvinnor bland honorärkonsulerna. Handelssekreterarna är en annan kategori som ska ges extra fokus.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att utveckla jämställdhetsperspektivet i arbetet med **nominerings** av svenskar till internationella tjänster och överlag öka erfarenhetsutbytet om representationsfrågor.
- Utrikesförvaltningen ska sprida, använda och följa upp e-utbildningen som stödjer arbetet med den feministiska utrikespolitiken samt systematiskt jämställdhetsintegrera sina andra **utbildningar**.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att jämställdhetsintegrera förvaltningens **säkerhetsarbete** såväl i Stockholm som inom utlandsorganisationen.
- Utrikesförvaltningen ska fortsätta att jämställdhetsintegrera arbetet med utlandsorganisationens **fastigheter**.

2. Utgångspunkter och förhållningssätt

2.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitiken tar sin utgångspunkt i internationell rätt och andra överenskommelser, av vilka ett antal nämns nedan. Den feministiska utrikespolitiken tar också sin utgångspunkt i nationella politiska mål och i utrikesförvaltningens förhållningssätt.

Existerande instruktioner och policydokument som ligger i linje med detta ska fortfarande användas.

2.2 Internationella utgångspunkter och EU-utgångspunkter

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och efterföljande konventioner som:
 - konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter,
 - konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,
 - konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,
 - konventionen om barnets rättigheter,
 - konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,
 - tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.
- Deklarationerna och handlingsplanerna från FN:s kvinnokonferens i Peking respektive befolkningskonferens i Kairo och uppföljande konferenser.
- FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och efterföljande resolutioner.
- Agenda 2030 om hållbar utveckling och överenskommelserna från konferenserna om utvecklingsfinansiering.
- Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, liksom bland annat Istanbulkonventionen mot våld mot kvinnor och våld i hemmet.
- 1949 års Genèvekonventioner om skydd för krigens offer, med tilläggsprotokoll.
- Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen.
- Flyktingkonventionen från 1951 samt dess tilläggsprotokoll från 1967.
- Fördraget om Europeiska unionen, EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser 2016–2020, EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2015–2019, EU:s samlade ansats till säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, EU:s strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män 2010–2015 och dess efterföljare samt relevanta riktlinjer, rådsslutsatser med flera dokument.

2.3 Nationella utgångspunkter

Den feministiska utrikespolitiken är också en del av regeringens arbete för jämställdhet och bidrar på så sätt till att förverkliga det övergripande jämställdhetspolitiska målet: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”. Utifrån detta övergripande mål för jämställdhetspolitiken arbetar regeringen utifrån sex underliggande mål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande.
- Ekonomisk jämställdhet.
- Jämställd utbildning.
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
- Jämställd hälsa.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Andra nationella utgångspunkter är Politiken för global utveckling, den nationella handlingsplanen för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd, liksom skrivelsen om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik.

2.4 Förhållningssättet och kärnan i den feministiska utrikespolitiken

Den feministiska utrikespolitiken är även ett förhållningssätt som innebär att utrikesförvaltningens arbete ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv, och som kan sammanfattas i tre ”R”:

- **Rättigheter:**
Utrikesförvaltningen ska verka för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av våld och diskriminering som begränsar deras handlingsutrymme.
- **Representation:**
Utrikesförvaltningen ska verka för kvinnors deltagande och inflytande i beslutsprocesser på alla nivåer och inom alla områden, och eftersträva dialog med kvinnliga företrädare på alla nivåer, inklusive inom civilsamhället.
- **Resurser:**
Utrikesförvaltningen ska verka för att resurser fördelas så att jämställdhet, och alla kvinnors och flickors lika möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna, främjas. Utrikesförvaltningen ska också verka för riktade insatser för olika målgrupper.

Ett fjärde ”R” innebär att arbetet alltid ska utgå från realitet och analys, vilket utvecklas i avsnitt 4.

3. Aktörer

3.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitikens handlingsplan ska genomföras av hela utrikesförvaltningen.

Utrikesförvaltningen ska verka för breda partnerskap och allianser i genomförandet av handlingsplanen och de internationella åtagandena för jämställdhet.

Utrikesförvaltningen ska inkludera män och pojkar i förändringsarbetet för jämställdhet. Detta är avgörande för att åstadkomma reell och hållbar förändring i syfte att uppnå såväl jämställdhet som förändrade maktförhållanden. Diskriminerande könsnormer är ett hinder för alla människors möjligheter att nå sin fulla potential och bidra till en positiv samhällsutveckling.

3.2 Sverige

Politiken och handlingsplanen ska genomföras i samarbete med övriga Regeringskansliet.

Arbetet ska även ske i samverkan med statliga myndigheter. Som ett led i detta ska Utrikesdepartementet fortsätta att se över sina myndigheters styrande dokument (inklusive instruktioner, regleringsbrev, tematiska/regionala/bilaterala strategier med flera styrdokument) för att säkerställa att styrning och uppföljning ligger i linje med den feministiska utrikespolitiken. Utrikesdepartementet ska även säkerställa att alla nya styrdokument, inklusive strategiförslag, står i samklang med den nya politiska inriktningen. Inom ramen för översynen av strategierna för utvecklingssamarbetet ska behovet av en särskild strategi för jämställdhet inom utvecklingssamarbetet ses över.

Arbetet ska vidare bedrivas i dialog med ett brett spektrum av andra aktörer i det svenska samhället, exempelvis kvinno-, ungdoms- och människorättsorganisationer, trossamfund, näringslivet, fackliga organisationer och universitet.

3.3 EU och Norden

EU:s gemensamma utrikespolitik är ett centralt verktyg för genomförandet av den feministiska utrikespolitiken. Utrikesförvaltningen ska kontinuerligt säkerställa att EU:s jämställdhetsmål genomsyrar unionens arbete i alla led. Detta ska ske genom samverkan med EU:s medlemsstater på både huvudstads- och landnivå, genom samarbete med EU:s institutioner och delegationer och genom strategiskt påverkans- och förhandlingsarbete i Bryssel. Som ett led i detta ska utrikesförvaltningen bland annat samarbeta med Europaparlamentet och med de delar av EU-systemet som har som särskild uppgift att driva jämställdhetsfrågorna, såsom EEAS högnivårådgivare för jämställdhet och säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, samt andra relevanta funktioner, institutioner och nyckelaktörer.

Samarbetet mellan de nordiska länderna är ännu en plattform för att aktivt bedriva en feministisk utrikespolitisk dialog inom och utom EU och FN. För närvarande gäller detta inte minst på nedrustningsområdet och inom ramen för arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

3.4 Närområdet, andra ländergrupper och globalt

Genomförandet av den feministiska utrikespolitiken ska inbegripa dialog och samarbete med länder och ländergrupperingar både i närområdet, regionalt och globalt. Här ska Sverige agera både med sina egna verktyg och genom EU.

I närområdet ska utrikesförvaltningen exempelvis aktivt driva jämställdhetsfrågor inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och Östliga partnerskapet, liksom inom utvidgningspolitiken i relation till såväl nuvarande som potentiella kandidatländer.

I övriga världen ska dialog och samverkan ske med sammanslutningar av länder och regioner. Hit hör, bland många andra, Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Afrikanska Unionen (AU), Amerikanska samarbetsorganisationen (OAS) och Arabförbundet.

3.5 Multilaterala och globala aktörer

Den feministiska utrikespolitiken ska genomföras genom, och i samarbete med, multilaterala organisationer och aktörer där Sverige är medlem eller delägare eller agerar via EU.

Dessa organisationer och aktörer inkluderar bland annat FN och dess fonder, program och fackorgan, liksom FN:s säkerhetsråd där Sverige ingår som medlem under åren 2017-18. Bland aktörerna ingår även Världsbanken, de regionala utvecklingsbankerna, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Europarådet, Världshandelsorganisationen (WTO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Internationella Rödakorskommittén (ICRC), Internationella Brottmålsdomstolen (ICC), Internationella dialogen för fredsbyggande och statsbyggande med flera.

Utrikesförvaltningen ska också, där det är möjligt och lämpligt, samverka med andra aktörer som har global räckvidd och kan stärka jämställdhetsarbetet. Hit hör såväl enskilda individer som filantropiska organisationer och internationella (inklusive svenska) företag, med flera. Hit hör också forum som syftar till att skapa en global kultur präglad av dialog, respekt och universella värden såsom *United Nations Alliance of Civilizations*, Unionen för Medelhavet och Anna Lindh-stiftelsen.

3.6 Bilaterala aktörer

Genomförandet av den feministiska utrikespolitiken ska genomföras i samarbete och dialog med bilaterala aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Den bilaterala miljön rymmer en uppsjö av aktörer, inklusive företrädare för regeringar, politiska partier, fackliga organisationer, näringslivet, universitet, civilsamhällesorganisationer och trossamfund med flera.

Den specifika kontexten avgör vilka aktörer som är viktigast att interagera med för att nå målen för den feministiska utrikespolitiken. Utrikesförvaltningen ska emellertid generellt öka kontakten med kvinnorrättsförfvarare, folkvalda kvinnor, fackförbund, politiska rörelser och civilsamhällesorganisationer i syfte att synliggöra kvinnor som politiska aktörer och stötta kvinnors rätt och möjligheter att organisera sig och utöva politisk makt och politiskt inflytande.

Utrikesförvaltningen ska också synliggöra och stärka kvinnor som ekonomiska aktörer genom att öka sina kontakter med kvinnliga företagare och affärsnätverk och med juridiska aktörer som verkar för kvinnors stärkta ekonomiska rättigheter.

4. Verktyg och metoder

4.1 Övergripande

Den feministiska utrikespolitiken innebär att utrikesförvaltningen ska anlägga ett systematiskt rättighets- och jämställdhetsperspektiv

- i den fortlöpande verksamheten, från analys till uppföljning och ny analys
- inom hela bredden av sin verksamhet, det vill säga inom såväl utrikes- och säkerhetspolitiken som inom utvecklings-, handels- och främjandepolitiken.

Utrikesförvaltningen ska utnyttja den omfattande kunskap som redan finns inom förvaltningen och andra svenska myndigheter för att driva jämställdhetsarbetet framåt. Detsamma gäller befintlig kunskap och analys inom de multilaterala organisationerna.

Utrikesförvaltningen har också en webbutbildning att tillgå som stöd. Se mer i avsnitt 5.3.

4.2 Analys och informationsinhämtning

Utrikesförvaltningen ska ständigt beakta hur verksamheten kan bidra till ökad jämställdhet och ett stärkande av kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Detta kan ske genom jämställdhetsanalyser i relevanta handlingsplaner och strategier.

För att vara rättvisande ska analyserna ta hänsyn till att kvinnor och flickor inte är homogena grupper utan har olika identitet, behov, inflytande och livsvillkor. Analysen måste därför beakta fler faktorer än kön, såsom ålder, geografisk hemvist, socioekonomisk status, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, utbildningsnivå, trosuppfattning och religion.

Utrikesförvaltningen ska också använda sig av jämställdhetsanalyser, inklusive köns- och åldersaggregerad statistik, i rapportering och fortlöpande verksamhet. Som ett led i detta ska utrikesförvaltningen efterlysa den typen av data om den saknas hos bilaterala och multilaterala aktörer samt civilsamhällesorganisationer.

Utrikesförvaltningen ska, vid sidan om inhämtning av kvantitativa data, även beakta kvalitativ rapportering från såväl multilaterala som bilaterala och andra källor (inklusive EU).

Forskningen om betydelsen av jämställdhet inom områden som berör utrikespolitiken växer mycket snabbt. Det är centralt att finna sätt att inkorporera denna i genomförandet av planen.

De mönster som framträder i analysarbetet och informationsinhämtningen ska relateras till målen för den feministiska utrikespolitiken och användas för att utveckla arbetet för jämställdhet.

4.3 Ansvarsutkrävande arbete

Utrikesförvaltningen ska vara aktivt ansvarsutkrävande visavi såväl EU som bilaterala, multilaterala och internationella aktörer och institutioner genom att verka för att dessa

- har lagstiftning, respektive styrdokument, som utgår från internationell rätt och internationella överenskommelser, och genomgående följer dessa regelverk,
- använder ett intersektionellt perspektiv i jämställdhetsanalyser och annat arbete,
- tar fram könsuppdelad statistik,
- höjer sin kompetens om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter,
- höjer sin kompetens och stärker sitt förebyggande arbete mot diskriminerande regler, normer och stereotyper kring kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning,
- bedriver en aktiv organisations- och personalpolitik som skapar icke-diskriminerande organisationsstrukturer och främjar jämställdhet, inklusive fler kvinnor i ledande positioner,
- avsätter resurser för arbete med jämställdhet och kvinnors, flickors och hbtq-personers mänskliga rättigheter, inklusive personella resurser och expertis för jämställdhetsarbete.

Som ett led i detta arbete ska utrikesförvaltningen aktivt samverka med existerande ansvarsutkrävande mekanismer och verka för konkreta framsteg för alla kvinnor och flickor.

Utrikesförvaltningen ska samverka med de multilaterala aktörerna och använda Sveriges styrelseuppdrag, delägarskap, medlemskap, partnerskap och andra verktyg för att driva på såväl normativt som operativt arbete för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Utrikesförvaltningens strategier för multioorganen ska användas för att betona och följa upp aktörernas jämställdhetsarbete med inriktning på att arbetet ska leda till konkreta resultat.

4.4 Agendasättande, arrangemang, delegationer och besök

Utrikesdepartementet ska identifiera ett antal möten, konferenser eller sidoarrangemang per år där jämställdhetsfrågor och förändringsaktörer för jämställdhet kan lyftas fram. Utlandsmyndigheterna ska göra detsamma inom sina respektive verksamhetsområden och kontexter.

Utrikesförvaltningen ska jämställdhetsintegrera de aktiviteter som Sverige deltar i, arrangerar eller stöder finansiellt, såväl bilateralt som multilateralt. Utrikesförvaltningen ska, som ett led i detta, använda denna typ av plattformar för att synliggöra, och därmed stärka, kvinnor, flickor och hbtq-personer som aktörer och säkra att tillgänglig kompetens tillvaratas.

Utrikesförvaltningen ska kontinuerligt se över sammansättningen av sina besöksdelegationer och förhandlingsteam så att dessa i så stor utsträckning som möjligt är jämställdhetsintegrerade.

Utrikesförvaltningen ska också se över sina besöksprogram så att dessa bidrar till att synliggöra kvinnor, flickor och hbtq-personer som aktörer.

4.5 Alliansbyggande, plattformar, vänggrupper

Utrikesförvaltningen ska bygga allianser och plattformar för genomförandet av de internationella åtagandena för jämställdhet och alla kvinnors och flickors rättigheter. Med hjälp av dessa allianser och plattformar ska utrikesförvaltningen skapa ett brett partnerskap för jämställdhet.

High-Level Group for the Implementation of Agenda 2030 är ett exempel på en plattform där det finns möjligheter för Sverige att driva jämställdhetsfrågorna och alla kvinnors och flickors rättigheter, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter. *Global Deal* är en annan plattform som kan främja jämställdhet genom att verka för bättre arbetsvillkor och produktiva arbetstillfällen för kvinnor. På det bilaterala planet kan nätverk och allianser ta sig otaliga uttryck (EU-konstellationer, CSO-samråd, enstaka informella dialogpartners, lunchsammankomster som kan användas som kontinuerligt bollplank och dras samman vid besök etc).

4.6 Dialog för påverkan och informationsinhämtning

Jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter, ska kontinuerligt tas upp i dialogen med officiella företrädare för stater, EU, multilaterala organisationer och andra relevanta aktörer. Frågorna ska vara centrala, integrerade och ömsesidigt förstärkande delar av dialogen – vare sig det handlar om utrikes- och säkerhetspolitik, utvecklingspolitik, handelspolitik eller främjande. Dialog med både kvinnliga och manliga politiska, militära, religiösa och ekonomiska beslutsfattare är central.

Även om framstegen har varit betydande möter arbete för kvinnors, flickors och hbtq-personers rättigheter ofta, och i vissa sammanhang ett alltmer aktivt, motstånd. Utrikesförvaltningen ska bemöta sådant motstånd genom att stå upp för Sveriges värderingar och presentera starka konkreta argument och välgrundade analyser. Betydelsen av kunskap, statistik och jämförbara data kan inte underskattas för att påverka och skapa opinion. Samtidigt ska den feministiska utrikespolitiken bidra till dialog och genomföras på ett sätt som ger största möjliga genomslag. Att diskutera svenska och internationella erfarenheter, utmaningar och lösningar kan i vissa lägen vara en väg framåt. Ett annat sätt kan vara att lyfta fram lärande goda exempel (eng. *good practices*) från såväl länder som organisationer. Ännu en väg kan vara att, utöver rättighetsperspektivet, belysa det effektiva och hållbara i att investera i jämställdhet, öka förvärvsfrekvensen och stärka hela samhällets humankapital.

Dialog med internationella, nationella och lokala kvinno- och fredsorganisationer, liksom med andra människorätts- och civilsamhällesorganisationer, är centralt för att stötta och synliggöra dem. Det är också av avgörande betydelse att ta del av dessa aktörers problemanalys och förslag i syfte att skapa förutsättningar för hållbara lösningar.

4.7 Främjande och kompetensutveckling

Utrikesförvaltningen ska utnyttja Sverigefrämjandet för att driva jämställdhet samt kvinnors och flickors rättigheter, dels som en enskild agenda, dels som en del av Sverigebildens. Som ett led i detta ska arbetet med främjandeplaner användas för att kartlägga utlandsmyndigheternas jämställdhetsfrämjande.

Utrikesförvaltningen och dess myndigheter ska kunna bidra med riktad kompetensutveckling för att exempelvis säkerställa att potentiella förändringsaktörer i ledande positioner får kunskap om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter.

4.8 Förhandlingar, uppföljningsmekanismer och översyner

Utrikesförvaltningen ska använda förhandlingar, översynskonferenser och uppföljningsmekanismer för att säkerställa att kvinnors och flickors rättigheter och deltagande stärks. Detta gäller bland annat arbetet i kvinnokommissionen (CSW) och befolkningskommissionen (CPD), genomförandet av Agenda 2030, förhandlingarna i MR-rådet och inom EU:s utvidgningspolitik. Även EU:s interna jämställdhetsarbete, EU:s plan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser och det fleråriga finansiella ramverket för 2014–2020 (*Multiannual Financial Framework*) är centrala.

Regionala överenskommelser och översyner kan i detta sammanhang ha stor betydelse för möjligheterna att driva jämställdhetsfrågorna. Till de relevanta regionala överenskommelserna hör bland annat Maputo-protokollet (*The Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*) och Montevideo-konsensus (*Montevideo Consensus on Population and Development*).

Inom EU ska utrikesförvaltningen konsekvent verka för att Europeiska unionens råd antar slutsatser och andra politiska dokument som stärker EU:s jämställdhetsarbete, såväl internt som i den externa politiken. EU:s nya *Gender Action Plan* är vägledande för jämställdhetsarbetet i EU:s externa politik.

4.9 Rutiner för bidragshantering, rutiner, rapportering mm

Utrikesförvaltningen ska säkerställa att dess process för bidragshantering följer kraven på jämställdhetsintegrering. Större vikt ska läggas vid jämställdhet vid beslut om fördelning av bidrag. Jämställdhets- och maktanalyser ska ingå som en del i beredningen. Befintliga mallar har under 2016 setts över och justerats för detta ändamål. De anslagsposter inom internationellt bistånd och säkerhetspolitik som Utrikesdepartementet disponerar ska utnyttjas mer strategiskt för att främja jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter.

Utrikesförvaltningen ska fortsätta arbetet med att säkerställa att mallar och rutiner bidrar till att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.

Utrikesförvaltningen ska stärka den tonvikt som läggs vid kvinnors och flickors livsvillkor och rättigheter, inklusive SRHR, i förvaltningens rapporter om mänskliga rättigheter samt även beakta jämställdhetsperspektivet i annan rapportering.

4.10 Tjänster i internationella organisationer, institutioner och fredsfrämjande insatser

Utrikesförvaltningen och dess utsändande myndigheter ska använda sekonderingsarbetet som ett instrument för ökad jämställdhet. Detta ska göras genom att aktivt nominera svenska kvinnor till internationella poster och även säkerställa att kunskap och kompetens om jämställdhet finns hos de representanter/tjänstemän som Sverige utser och sänder ut. Detta ska också göras genom att identifiera, och nominera svenska experter till, strategiska tjänster som genom sin tjänstenivå eller sitt tjänsteinnehåll kan bidra till att driva på det internationella arbetet för jämställdhet. Utrikesförvaltningen ska också verka för att multilaterala aktörer och internationella institutioner bedriver en aktiv organisations- och personalpolitik som skapar icke-diskriminerande organisationsstrukturer och främjar jämställdhet, inklusive fler kvinnor i ledande positioner.

5. Ansvarsfördelning, styrning och stöd för utrikesförvaltningens arbete

5.1 Ansvarsfördelning och styrning

Chefernas ledarskap och ansvarstagande är avgörande för att den feministiska utrikespolitiken ska få genomslag i verksamheten och genomföras i enlighet med handlingsplanen. Ansvaret ligger på chefer på såväl politisk som tjänstemannanivå och innefattar allt från att lägga upp verksamheten i enlighet med planen till att skapa utrymme för att såväl de själva som deras medarbetare ska kunna ägna sig åt den kompetensutveckling, analys och uppföljning som ingår i arbetet med planen och politikutvecklingen.

Handlingsplanen ingår i utrikesförvaltningens verksamhetsplan. Därmed ska planen och arbetet med den feministiska utrikespolitiken, inklusive budgetallokeringar, ingå i ordinarie verksamhetsplanering-, styrning och uppföljning samt i den löpande dialogen mellan Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna. I denna dialog bör utrikesförvaltningen beakta de många goda förslag som både utlandsmyndigheter och enheter har om hur den feministiska utrikespolitiken kan fortsätta att drivas framåt i olika sammanhang.

Uppföljning och analys är centralt i utarbetandet av nästkommande handlingsplan och i arbetet med att åstadkomma konkreta framsteg. Tanken med en årlig handlingsplan är just att utrikesförvaltningen ska kunna använda sina erfarenheter, dialoger och faktainsamlingar i vidareutvecklingen av arbetet. En annan tanke med en årlig plan är att arbetet ska kunna följas av andra och ge möjlighet till ansvarsutkrävande och förslag från externa aktörer.

En intern samrådsgrupp bestående av medarbetare med ansvar för samordning av jämställdhetsfrågor på respektive enhet har inrättats och bidrar till att utveckla arbetet med den feministiska utrikespolitiken. Gruppen leds av jämställdhetsambassadören. Chefernas involvering och stöd till gruppen är avgörande.

Jämställdhetsambassadören företräder också Utrikesdepartementet i den interdepartementala arbetsgrupp för jämställdhet som Socialdepartementets jämställdhetsenhet leder.

5.2 Kommunikationsarbete

Utrikesförvaltningen ska kommunicera om den feministiska utrikespolitiken både internt och externt. Kommunikationsenheten och berörda enheter tar fram informationsmaterial som stödjer arbetet.

Under 2017 fokuseras den externa kommunikationen framför allt på två spår. Det ena spåret tar sin huvudsakliga utgångspunkt i att jämställdhet är effektivt. En kommunikativ plattform kommer att göras tillgänglig och omfatta kunskap, fakta och argumentation om hur jämställdhet skapar samhällsnytta. Formatet kommer att vara flexibelt så att det både tillåter ett brett, allmängiltigt anslag och möjliggör lands- och regionsspecifik kontextanpassning. Det andra spåret syftar till att belysa arbetet med den feministiska utrikespolitiken från utrikesförvaltningens perspektiv, på både multi- och bilateral nivå, och i digital form. Gemensam nämnare för båda dessa spår är ett positivt narrativ där förtjänsterna av kvinnors och flickors lika rättigheter, representation och resurser står i centrum.

En kommunikationsplan med mer information kommer att göras tillgänglig för utrikesförvaltningen. Parallellt med detta utvecklas informationen på såväl regeringen.se som Klaranätets temasida.

5.3 Vägledning, kompetensutveckling och internt erfarenhetsutbyte

Regeringen har beslutat att Regeringskansliet ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i all sin verksamhet 2016–2020 (S2016/01917/JÄM, S2016/04472/JÄM). De åtaganden som Utrikesdepartementet gör på området framgår av denna årliga handlingsplan.

Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhet ska beaktas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, och att detta ska göras av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Jämställdhetsministern har ett samordningsansvar för regeringens jämställdhetspolitik och ansvarar också för att samordna regeringens arbete med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet och stödja departementen i deras utveckling, uppföljning och utvärdering av uppnådda resultat.

RK-beslut Jämställdhetsintegrering i RK 2016-2020 (FA2016/00907/PROT) anger hur arbetet med jämställdhetsintegrering ska bedrivas inom Regeringskansliet.

Ett annat exempel på vägledning är den som syftar till att underlätta arbetet med att föra en effektiv dialog om SRHR (Dialog för förändring: Ett material till stöd för policydialog om SRHR). Denna vägledning kan nås via regeringens webbplats regeringen.se.

Regeringskansliets existerande vägledningar för jämställdhetsarbete ska aktivt användas.

Parallellt med detta ska Utrikesdepartementet fortsätta stärka sin dialog med berörda myndigheter i syfte att bredda sin kunskapsbas och vidareutveckla informationsmaterial, utställningar, seminarier och artiklar om jämställdhet inom ramen för Sverigefrämjandet och den offentliga diplomatin.

Jämställdhet och mångfald är en prioritering i utrikesförvaltningens kompetensförsörjningsplan 2015–2018. I linje med detta har en webbutbildning tagits fram för att stödja genomförandet av den feministiska utrikespolitiken. Utbildningsmoment och diskussioner om jämställdhet och alla kvinnors och flickors mänskliga rättigheter kommer även att ingå i utbildningar för chefer och för nyanställda (inklusive diplomatprogrammet), liksom i chefs- och regionmöten med flera forum. Chefer i nyckelpositioner ges också stöd i att jämställdhetsintegrera sin verksamhet, genom ett Gender Coach-program. Vidare görs en särskild satsning på att höja utrikesförvaltningens kompetens i hbtq-frågor.

Internt erfarenhets- och kunskapsutbyte till stöd för arbetet med den feministiska utrikespolitiken möjliggörs på olika sätt.